

*Ужела А. І., начальник відділу
розслідування злочинів загально
кримінальної спрямованості СУ ГУНП
в Івано-Франківській області*

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Розповсюдження наркотичних засобів є поширеним у всьому світі тіншовим бізнесом, що набув транснаціонального характеру і становить загрозу зростання здорової нації, а також, нерідко, є супутнім явищем вчинення інших тяжких злочинів.

Тому виникає необхідність в організації чіткої та налагодженої взаємодії всередині системи підрозділів Національної поліції та правоохоронної системи в цілому, з метою ефективного документування й розслідування наркоправопорушень та покращання криміногенної ситуації в державі.

Успішність розслідування кримінальних проваджень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів значною мірою залежить від професійності дій поліцейських на початковому його етапі (огляд місця події, затримання особи, вилучення нарковмісних речовин, проведення експертиз, допити понятих, і, як наслідок, повідомлення про підозру та обрання запобіжного заходу).

Прикладом проблемного питанням під час документування злочину, пов'язаного із незаконним зберіганням наркотичного засобу (ст. 309 КК України) є складність вилучення в особи (поза межами її проживання, для прикладу, на вулиці) ймовірно наявного у неї наркотичного засобу, за умови, коли ця особа під час огляду місця події відмовляється добровільно надати вказану речовину для її огляду та вилучення у присутності понятих.

З цією метою слідчий може скористатися ч. 3 ст. 208 КПК України та затримати таку особу з метою негайного її обшуку без ухвали слідчого судді та здійснити вилучення заборонених речей і предметів. Однак, слідчий фактично ризикує незаконно затримати дану особу в силу відсутності висновку експерта щодо приналежності вилученої речовини до нарковмісних та її кількості, що є необхідним для вирішення питання про наявність чи відсутність складу кримінального правопорушення й повідомлення про підозру.

Аналізуючи викладене, необхідно доповнити ч. 7 ст. 223 КПК України таким текстом: «Обшук особи проводиться на підставі ухвали слідчого судді у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона переховує при собі предмети або документи, які вилучені з обігу або мають значення для кримінального провадження. В окремих випадках, з метою недопущення втрати речей, документів або інших даних для кримінального провадження, допускається проведення обшуку особи до отримання ухвали слідчого судді на підставі рішення слідчого, прокурора. У такому випадку, слідчий, прокурор повинні негайно звернутись до слідчого судді з клопотанням погодженим прокурором, або ним складеним, про проведення особистого обшуку» [2, с. 46].

Злочини, пов'язані з незаконним збутом наркотичного засобу (ст. 307 КК України) у силу тяжкості та специфіки його вчинення документуються із застосуванням можливостей негласних (слідчих) розшукових дій, зокрема, – контролю за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України) у вигляді оперативної закупки, якій можуть передувати або ж проводитись паралельно інші НСРД, в ході яких також збирається доказова база причетності особи до вчиненого злочину.

Безпосередньо після проведення оперативної закупки із затриманням особи перед слідчим постає проблема, пов'язана із дефіцитом часу. Так, згідно з ч. 2 ст. 278 КПК України – письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручається не пізніше 24 год. з моменту її затримання. Тобто слідчий на протязі 24 год. з моменту фактичного затримання повинен зібрати доказову базу, зокрема, провести ряд слідчих та процесуальних дій, пов'язаних з вилученням речовини (яка є ймовірно нарковмісною) та грошових коштів у збувача, внесенням відповідних відомостей до ЄРДР, освідуванням затриманої особи на предмет вживання наркотичних речовин, проведенням допитів затриманого, покупця та понятих, призначенням та проведенням судово-хімічної експертизи, саме висновок якої є визначальним та вноситься до тексту повідомлення про підозру. Тому виникає питання необхідності негайного проведення судово-хімічної експертизи.

Особлива складність у вирішенні цього питання виникає у підрозділах, які територіально відділені від обласного центру, тобто від місця розташування експертної установи. Для цього потрібно затратити час на доставку в експертну установу постанови про призначення експертизи та відповідні об'єкти дослідження, після чого затрачається час на безпосереднє проведення експертизи, й подальше

транспортування висновку експерта до розташування відповідного органу досудового розслідування.

Слід також зазначити, що судово-хімічні експертизи за своєю класифікацією відносяться як мінімум до класу середньої складності, судовий експерт не зобов'язаний негайно приступити і завершити проведення того чи іншого експертного дослідження даної категорії.

Також, поряд із вищезазначеними, виникає проблема часозатратності процесу розтаємнення матеріалів оперативної закупки, фактичні дані якої необхідні для подальшого використання при складанні повідомлення про підозру (так, ці матеріали через режимно-секретні підрозділи оперативниками направляються прокуророві, який вивчає та розтаємноє їх, після чого повертає оперативним працівникам, які, в свою чергу, направляють їх слідчому в якості виконаного доручення).

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 [електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page8>.

2. Часопис Академії адвокатури України. – № 2 (23). – Т. 7, 2014.